

Vážení čitatelia, chcete čítať historické dokumenty? Nuž, k tomu potrebujete poznať cudzie jazyky, najmä latinčinu, nemčinu a maďarčinu, lebo v uvedených jazykoch je napísaná väčšina týchto dokumentov. Vedeli by ste však prečítať slovenský text napísaný švabachom?

Čítanie starých textov

Časopis Orol je písaný dvoma typmi písma, a to latinkou i tzv. švabachom, typom písma používaným v nemčine. Ako si iste pozorný čitateľ všimne, najťažšie sú čitateľné prvé veľké písmená na začiatku vety. Ale oveľa ťažšie sa čítajú tzv. iniciály na začiatku textov. Uvádzame výrezy originálnej tlače časopisu z roku 1875.

Bpráwny hospodárske.

• Nový dvojatý pluh. Práve minulý rok 1874-tý doniesol i svetu hospodárskemu nový nálezok, o jehož povahe na tomto mieste stručnú zpravu podáme. Nedostatok robotných rúk hospodárskych, na ktorý zťažujú sa od viac rokov i ct. páni dopisovatelia *Obzoru*, stal sa po západných krajinách európejských, rozvitý priemysel majúcich, ešte citlivejším, tak že pomýšľať sa muselo na to, jakoby rozličné práce hospodárske, novými alebo opravenými strojmi zkrátiť sa mohli? Z tohoto nedostatku povstaly parou hnané pluchy *Fowler-ovské*, ktoré

Prepis – Zprávy hospodárske. Nový dvojatý pluh. Práve minulý rok 1874-tý doniesol i svetu hospodárskemu nový nálezok, o jehož povahe na tomto mieste stručnú zpravu podáme. Nedostatok robotných rúk hospodárskych, na ktorý zťažujú sa od viac rokov i ct. páni dopisovatelia *Obzoru*, stal sa po západných krajinách európejských, rozvitý priemysel majúcich, ešte citlivejším, tak že pomýšľať sa muselo na to, jakoby rozličné práce hospodárske, novými alebo opravenými strojmi zkrátiť sa mohli? Z tohoto nedostatku povstaly parou hnané pluchy *Fowler-ovské*, ktoré...

Opatrowanie dobytku a hydu.

* **Proti motolicám w pečeni.** Dowolujem ťi, takowému čitateľstwu odporučiť, i bez diplómu lekárstweho wyskúsený wýborný liek proti motolicám w pečeni dobytku: Wezmi dobre utľcenej soli kuchynskej, primiešaj k nej $\frac{1}{4}$ (jednu štvrtku), podľa miery nie podľa wáhy, dobrej papriky lewickej alebo segedinskej, nie ale takej, ktorú dorábajú z pálenej tehly a ôry jelšowej; do tej pomiešanej pridá sa ešte toľko jalowcowého (boriewkowého) oleja, aby wšetko jako kašička wyzeralo. Z tak pripraveneho lieku dostanú owce a jahňatá rano na lačné po kawowej ližičke; škopom ale a wätšim howädzom kusom dáwa sa po obyčajnej ližici stolowej. Prvý znak pôsobenia lieku je, že howädá počnú riedkym a smradlawým lajniť, w ktorej nečistote už motolice popukané wychádzajú z tela; jahňatá ale budú tak zwane „živé wlasny“ wykasslawat, ktoré olej borowičkowy won wypúdi. Jahňatám postačí, dať lieku dwakrát za týždeň, a potom prestreť dobré žrádlo. **W Priewidzi;**

Georg Gyurjak, mešťan.

Druhý text je od Priewidžana, ktorého meno uvidieme na konci prepisu. **Opatrowanie dobytku a hydu. Proti motolicám v pečeni.** Dovolujem si, takowému čitateľstvu odporučiť, i bez diplómu lekárstweho wyskúsený wýborný liek proti motolicám v pečeni dobytku: Wezmi dobre utľcenej soli kuchynskej, primiešaj k nej $\frac{1}{4}$ (jednu štvrtku), podľa miery nie podľa wáhy, dobrej papriky lewickej alebo segedinskej, nie ale takej, ktorú dorábajú z pálenej tehly a kôry jelšovej; do tej pomiešanej pridá sa ešte toľko jalowcového (boriewkového) oleja, aby wšetko jako kašička wyzeralo. Z tak pripraveneho lieku dostanú owce a jahňatá rano na lačné po káwovej ližičke; škopom ale a wätšim howädzom kusom dáwa sa po obyčajnej ližici stolowej. Prvý znak pôsobenia lieku je, že howädá počnú riedkym a smradlawým lajniť, w ktorej nečistote už motolice popukané wychádzajú z tela; jahňatá ale budú takzwane „živé wlasny“ vykasslawat, ktoré olej borowičkový won vypúdi. Jahňatám postačí, dať lieku dwakrát za týždeň a potom prestreť dobré žrádlo. V Priewidzi; Juraj Ďurjak, mešťan.

Prepis Ján Sabo (1942)